EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 20.10.2020
COM(2020) 658 final

Soovitus:

**NÕUKOGU OTSUS,**

**millega muudetakse nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsust, milles käsitletakse CFA frangi ja Komoori frangiga seotud vahetuskursiküsimusi (98/683/EÜ)**

# SELETUSKIRI

## 1. ETTEPANEKU TAUST

### • Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

2019. aastal alustasid Prantsusmaa ning Lääne-Aafrika Majandus- ja Rahaliit (UEMOA) arutelu omavahelise vahetuskursialase koostöö reformimise üle. Praegu põhineb nende koostöö 4. detsembri 1973. aasta koostöölepingul ja sellega seotud tagatislepingul, millele kirjutati alla 1973. aastal ning mida on muudetud 2005. ja 2014. aastal. Reformi eesmärk on aidata kaasa UEMOA ajakohastamisele ja selle järkjärgulisele laienemisele teistesse Lääne-Aafrika Majandusühenduse (CEDEAO) riikidesse.

Prantsusmaa ja UEMOA on pidanud aru oma praeguse koostöö üle, mille tulemusena on koostatud ühisettepanek UEMOA toimimise reformimiseks. Reform toetub neljale teljele. Esiteks võetakse 2020. aasta jooksul CFA frangi asemel kasutusele nimetus „ECO“. Teiseks kaotatakse UEMOA riikide kohustus koondada oma välisvaluutareservid Prantsuse riigikassas avatud arvele. Kolmandaks ei osale Prantsusmaa enam UEMOA otsuseid tegevate organite töös. Neljandaks kehtestatakse samal ajal lepinguosaliste vahel ametiasutuste dialoog ja riskiseiremehhanismid.

Reformi elluviimiseks kirjutas Prantsusmaa 22. detsembril 2019. aastal koos UEMOA partneritega alla uuele koostöölepingule, mis jõustudes asendab olemasoleva 4. detsembri 1973. aasta lepingu. Uuele lepingule lisandub tagatisleping, mis sõlmitakse Lääne-Aafrika Riikide Keskpangaga (BCEAO). Tuleb märkida, et reform ei mõjuta Prantsusmaa ja UEMOA riikide praeguse vahetuskursialase koostöö põhijooni. Reformi eesmärk on eelkõige säilitada euro ja CFA frangi omavaheline konverteeritavus fikseeritud vahetuskursi alusel, mida toetab Prantsusmaa piiramatu ja tingimusteta eelarvetagatis.

Prantsusmaa ja UEMOA riikide kehtivat ja tulevast koostöölepingut ei saa käsitada ELi õigusest sõltumatuna. Alates euro kasutuselevõtust kuuluvad rahapoliitika ja vahetuskursiküsimused nende liikmesriikide puhul, mille vääring on euro, liidu ainupädevusse. Prantsusmaa on liikmesriik, mis on alates 1. jaanuarist 1999 kasutanud eurot. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 2 on sätestatud, et kui aluslepingud annavad liidule teatavas valdkonnas ainupädevuse, võib õiguslikult siduvaid õigusakte menetleda ja vastu võtta ainult liit. Liikmesriigid võivad seda teha ainult liidu volitusel. Kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 109 lõikega 3 lubas nõukogu oma 23. novembri 1998. aasta otsusega (98/683/EÜ) Prantsusmaal säilitada pärast Prantsuse frangi asendamist euroga kehtivad vahetuskursialased lepingud, mis Prantsusmaa oli sõlminud UEMOA, Kesk-Aafrika Majandus- ja Rahandusühenduse (CEMAC) ning Komooridega. Kuigi Prantsusmaal lubati säilitada kehtivad lepingud, ei volitatud teda neid uutega asendama. See kehtib isegi juhul, kui Prantsusmaa ja tema partnerite (UEMOA, CEMAC ja Komoorid) vahetuskursialase koostöö põhieesmärk ja seda reguleeriv õiguslik kord jääks samaks, s.t tagaks Prantsusmaa eelarvetagatise toel nende partnerite vääringute ja euro vahel konverteeritavuse.

Selleks et tagada kooskõla liidu õigusest tuleneva ainupädevusega ja õiguskindlus, tuleb muuta nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsust. Sel viisil antakse Prantsusmaale luba sõlmida uus koostööleping, millega asendatakse kehtiv 4. detsembri 1973. aasta leping. Samuti tagatakse sedasi, et Prantsusmaa saab sõlmida teiste Aafrika partneritega uusi lepinguid kehtivate lepingute asendamiseks. Lisaks tuleks ajakohastada mitut teavitamise ja heakskiidu andmise korda käsitlevat nõukogu otsuse sätet, et nende kohaldamisala laieneks

igale uuele lepingule, mis sõlmitakse UEMOA või teiste partneritega kehtivate lepingute asendamiseks.

- **Kooskõla muude liidu poliitikavaldkondadega**

Ei ole tõenäoline, et kõnealused lepingud mõjutavad oluliselt euroala ühtse raha- ja vahetuskursipoliitika järgimist. CFA frangi ja Komoori frangi konverteeritavus tagatakse Prantsusmaa eelarves võetud kohustusega. Kuigi sellest tuleneb Prantsusmaa jaoks eelarverisk, juhul kui UEMOA peaks tagatise realiseerima, ei peeta tõenäoliseks, et see mõjutaks oluliselt Prantsusmaa eelarvepositsiooni.

## 2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva soovituse õiguslik alus on Euroopa Liidu toimise lepingu artikli 219 lõige 3 (endise Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 109 lõige 3). Viimasena nimetatud säte oligi aluseks nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsusele, milles käsitletakse CFA frangi ja Komoori frangiga seotud vahetuskursiküsimusi (98/683/EÜ). Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 219 lõikele 3 otsustab ühe või mitme kolmanda riigiga vahetuskursiküsimustes läbirääkimiste pidamise ja lepingute sõlmimise korra nõukogu komisjoni soovituse põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Subsidiaarsuse põhimõtet ei kohaldata, sest tegu on rahapoliitika ja vahetuskursiga seotud küsimusega, mis kuulub liidu ainupädevusse.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva nõukogu otsust käsitleva soovituse eesmärk on volitada Prantsusmaad sõlmima uut koostöölepingut, millega asendatakse kehtiv 4. detsembri 1973. aasta leping UEMOAga. Samuti tahetakse soovitusega tagada, et Prantsusmaa saab sõlmida teiste Aafrika partneritega uusi lepinguid kehtivate lepingute asendamiseks. Lisaks ajakohastatakse mitut teavitamise ja heakskiidu andmise korda käsitlevat nõukogu otsuse sätet, et nende kohaldamisala laieneks igale uuele lepingule, mis sõlmitakse UEMOA või teiste partneritega kehtivate lepingute asendamiseks. Seepärast nähakse soovitusega ette sihipärased muudatused, millega Prantsusmaale antakse kirjeldatud volitused, kuid ei minda kaugemale sellest, mis on vajalik eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 219 lõikes 3 on sätestatud, et kui on vaja pidada läbirääkimisi raha- või vahetuskursiküsimusi käsitleva lepingu sõlmimiseks, otsustab nõukogu läbirääkimiste pidamise ja lepingu sõlmimise korra komisjoni soovituse põhjal.

- **Ettepaneku teatavate sätete üksikasjalik selgitus**

Komisjoni soovitus nõukogule koosneb kahest artiklist.

Artiklis 1 sätestatakse nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsuse pealkirjas ja artiklites 3, 4 ja 5 tehtavad muudatused.

Otsuse pealkirjas ja artiklis 3 tehtavad muudatused kajastavad CFA frangi ja Komoori frangi nimetuse võimalikku muutmist tulevikus. Seepärast asendatakse mõiste „CFA frank“ mõlema

rahaliidu puhul üldviitega „vääring“. Ka Komoori frangi asemel kasutatakse üldmõistet „Komoori vääring“.

Otsuse artiklites 4 ja 5 tehtavate muudatustega volitatakse Prantsusmaad asendama oma kehtivad lepingud UEMOA, CEMACi ja Komooridega uute vahetuskursialaste lepingutega ning nähakse ette, et iga uus leping peab sisaldama samu norme liidu pädevate organite kaasamise kohta kui kehtivad lepingud, et tagada 1998. aastal nõukogu poolt kehtestatud teavitamise ja heakskiidu andmise korra jätkumine.

Artikliga 2 tagatakse, et Prantsusmaale adresseeritud nõukogu otsust hakatakse kohaldama alates päevast, mil see nõukogu otsus Prantsusmaale teatavaks tehakse.

Soovitus:

**NÕUKOGU OTSUS,**

**millega muudetakse nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsust, milles käsitletakse CFA frangi ja Komoori frangiga seotud vahetuskursiküsimusi (98/683/EÜ)**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 219 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust[1]

ning arvestades järgmist:

(1) Nende liikmesriikide puhul, mille vääring on euro, kuuluvad rahapoliitika ja vahetuskursiküsimused liidu ainupädevusse. Kui aluslepingud annavad liidule teatavas valdkonnas ainupädevuse, võib õiguslikult siduvaid õigusakte menetleda ja vastu võtta ainult liit; liikmesriigid võivad seda teha ainult ELi volitusel.

(2) Vastavalt aluslepingu artikli 219 lõikele 3 otsustab nõukogu, milline kord sobib raha- või välisvaluutarežiimi küsimusi käsitlevate lepingute üle läbirääkimiste pidamiseks ja nende lepingute sõlmimiseks.

(3) Enne euro kasutuselevõttu oli Prantsusmaa sõlminud Lääne-Aafrika Majandus- ja Rahaliidu (*Union économique et monétaire ouest-africaine*, UEMOA), Kesk-Aafrika Majandus- ja Rahandusühenduse (*Communauté économique et monétaire de l'Afrique Centrale*, CEMAC) ning Komooridega lepingud, mille eesmärk oli tagada fikseeritud vahetuskursi alusel CFA frangi ja Komoori frangi konverteeritavus Prantsuse frangi suhtes[2]. Nõukogu lubas, et Prantsusmaa võib nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsuses (98/683/EÜ) (edaspidi „nõukogu otsus“)[3] sätestatud raamistiku kohaselt ka pärast Prantsuse frangi asendamist euroga 1. jaanuaril 1999 säilitada kehtivad vahetuskursialased lepingud UEMOA, CEMACi ja Komooridega (edaspidi „kehtivad lepingud“).

---

[1] […], ELT, C XX/XX, P.K.A.

[2] Convention de coopération monétaire du 23 novembre 1972 entre les États membres de la Banque des États de l'Afrique centrale (BEAC) et la République française (muudetud kujul); Convention de compte d'opérations du 13 mars 1973 entre le ministre de l'Économie et des Finances de la République Française et le Président du Conseil de l'administration de la Banque des États de l'Afrique Centrale (muudetud kujul); Accord de coopération du 4 décembre 1973 entre la République française et les Républiques membres de l'union monétaire ouest-africaine (muudetud kujul); Convention de compte d'opérations du 4 décembre 1973 entre le ministre de l'Économie et des Finances de la République Française et le Président du conseil des ministres de l'Union monétaire ouest-africaine (muudetud kujul); Accord de coopération monétaire du 23 novembre 1979 entre la République française et la République fédérale islamique des Comores (muudetud kujul); Convention de compte d'opérations du 23 novembre 1979 entre le ministre de l'Économie et des Finances de la République Française et le ministre des Finances, de l'Économie et du Plan de la République fédérale des Comores (muudetud kujul).

[3] EÜT L 320, 28.11.1998, lk 58–59.

(4) Otsuse 98/683/EÜ artiklite 4 ja 5 kohaselt võib Prantsusmaa pidada läbirääkimisi ja sõlmida lepinguid selliste muudatuste tegemiseks kehtivates lepingutes, millega säilitatakse kehtivate lepingute laad või ulatus või muudetakse seda.

(5) Prantsusmaal ja UEMOA riikidel on käsil omavahelise kehtiva 4. detsembri 1973. aasta lepingu asendamine uue vahetuskursialase koostöö lepinguga. Uuele lepingule kirjutati alla 21. detsembril 2019. Lepingule on lisatud uus tagatisleping, mis sõlmitakse UEMOA riikide keskpangaga. 22. mail 2020 esitas Prantsusmaa valitsus Prantsusmaa Rahvuskogule eelnõu uue koostöölepingu ratifitseerimiseks.

(6) Otsuse 98/683/EÜ artiklid 4 ja 5 ei hõlma Prantsusmaa, UEMOA, CEMACi ja Komooride vahel sõlmitud kehtivate vahetuskursialaste lepingute asendamist, mida Prantsusmaa ja UEMOA soovivad praegu saavutada. See kehtib isegi juhul, kui selliste uute koostöölepingute laad ja ulatus jääksid samaks, s.t tagaksid Prantsusmaa eelarvetagatise abil UEMOA, CEMACi ja Komoori vääringu ja euro vahel fikseeritud vahetuskursi alusel konverteeritavuse.

(7) Prantsusmaad tuleks volitada asendama kehtivad lepingud UEMOA, CEMACi ja Komooridega. Vastavalt nõukogu otsusele 98/683/EÜ peaksid mitmesugused seni kehtivad menetlused edasi kehtima, olenevalt sellest, kas asendamine mõjutab nende lepingute laadi või ulatust. Mõlemal juhul tuleb enne kehtivate lepingute uutega asendamist kaasata liidu pädevad organid vastavalt kehtivale teavitamise ja heakskiidu andmise korrale, olenevalt sellest, kumb neist on asjakohane.

(8) Otsust 98/683/EÜ tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

*Artikkel 1*

Otsust 98/683/EÜ muudetakse järgmiselt.

(1) Pealkiri asendatakse järgmisega: „Nõukogu 23. novembri 1998. aasta otsus, milles käsitletakse UEMOA, CEMACi ja Komooride vääringuga seotud vahetuskursiküsimusi (98/683/EÜ)“.

(2) Artiklid 3, 4 ja 5 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 3*

Prantsusmaa pädevad asutused hoiavad komisjoni, Euroopa Keskpanka ning majandus- ja rahanduskomiteed korrapäraselt lepingute rakendamisega kursis. Enne euro ja UEMOA, CEMACi ja Komooride vääringu vahetuskursi muutmist teatavad Prantsusmaa asutused sellest majandus- ja rahanduskomiteele.

*Artikkel 4*

Prantsusmaa võib pidada läbirääkimisi ja sõlmida lepinguid kehtivate lepingute muutmiseks või asendamiseks niivõrd, kui see ei muuda kehtivate lepingute laadi ega ulatust. Ta teatab sellistest muudatustest eelnevalt komisjonile, Euroopa Keskpangale ning majandus- ja rahanduskomiteele.

*Artikkel 5*

Kui kehtivate lepingute laadi või ulatust on kavas nende muutmise või asendamise teel muuta, esitab Prantsusmaa oma kava komisjonile, Euroopa Keskpangale ning majandus- ja rahanduskomiteele. Sellise kava peab komisjoni soovituse alusel ja pärast Euroopa Keskpangaga konsulteerimist heaks kiitma nõukogu.“

*Artikkel 2*

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel*
*eesistuja*